

O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SAVDO TERMINOLOGIYASINI SHAKLLANTIRUVCHI TARIXIY VA LINGVISTIK OMILLAR

Bozorova Sevara Kamol qizi

Qarshi davlat universiteti doktoranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15686748>

Annotatsiya

Ushbu maqola o'zbek va ingliz tillarida savdo terminologiyasining etimologik rivojlanishini o'rganib, ularning tijorat leksikasini shakllantiruvchi lingvistik ta'sirlarni ko'rsatadi. Tarixiy o'zaro ta'sirlar orqali ikkala til ham iqtisodiy o'zgarishlar va globallashuvni aks ettiruvchi o'zlashtirilgan atamalarni tilda aks ettiradi. Qiyosiy tahlil o'zgarib borayotgan tijorat amaliyotlari va madaniyatlararo almashinuvlarga moslashish uchun savdo terminologiyasi qanday rivojlanishini ko'rsatib, umumiy moslashuvchan jarayonlarni ochib beradi.

Kalit so'zlar: savdo leksikasi va terminologiyasi, leksik birliklar, leksik evolyutsiya, tillararo ta'sir, tijoriy lug'at, lingvistik ta'sir, lingvistik moslashuv.

Xalqaro savdo jahon iqtisodiyotida hal qiluvchi rolga ega bo'lib, chegaralar orqali tovarlar, xizmatlar va kapital almashinuvini osonlashtiradi. Savdo munosabatlari kengaygani sari savdo bilan bog'liq asosiy terminologiyani tushunish korxonalar, siyosatchilar va iqtisodchilar uchun zarur bo'ladi. Savdo terminologiyasi nafaqat iqtisodiy tushunchalarni, balki tilning tijoriy lug'atini shakllantiradigan tarixiy va lingvistik ta'sirlarni ham aks ettiradi.

Ushbu maqolada biz savdo bilan bog'liq muhim atamalarni, ularning etimologiyasini ko'rib chiqamiz, ingliz va o'zbek tillarida qo'llanilishini tahlil qilamiz. Ingliz tili xalqaro biznesning dominant tili sifatida lotin, fransuz, golland va italyan tillari ta'sirida savdo leksikasini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'zbek savdo lug'ati arab, fors, rus va turkiy til an'analari asosida shakllangan bo'lib, O'zbekistonning Buyuk ipak yo'lidagi savdo markazi sifatidagi tarixiy rolini aks ettiradi.

Ushbu savdo atamalarini har ikki tilda o'rganib chiqib, biz har bir madaniyatning iqtisodiy tizimlari va lingvistik rivojlanishi haqida tushunchaga ega bo'lamiz va global tijoratni chuqurroq tushunamiz.

Savdo sohasi barcha tillarda lingvistik evolyutsiyaning harakatlantiruvchi kuchi bo'lgan. Ushbu tillarda savdo bilan bog'liq terminologiyaning rivojlanishi asrlar davomidagi iqtisodiy o'zgarishlarni, madaniy o'zaro ta'sirlarni va texnologik taraqqiyotni aks ettiradi. Quyida biz o'zbek va ingliz tillarining savdo lug'atini shakllantirgan tarixiy ta'sirlarni o'rganamiz.

O'zbek savdo terminologiyasi ko'p asrlik iqtisodiy faoliyat, xorijiy ta'sirlar va globallashuv natijasida rivojlangan. Savdo bilan bog'liq lug'atning rivojlanishini to'rtta asosiy tarixiy davrga bo'lib tahlil qilish mumkin:

1. **Qadimgi turkiy tildagi savdo atamaları** (VIII asrgacha)
2. **Islom dinining tarqalishi va Buyuk ipak yo'lining ta'siri** (VIII – XV asrlar)
3. **Rossiya va Sovet ittifoqining ta'siri** (XIX – XX asrlar)
4. **Zamonaviy globallashuv va ingliz tiliga oid so'zlar** (XX asr oxiridan hozirgi kungacha)

O'zbek tili turkiy tillar oilasining bir qismi sifatida qadimgi turkiy tillardan ko'plab savdo-sotiqqa oid so'zlarni meros qilib olgan. Ilk turkiyzabon jamoalar ko'chmanchi chorvachilik va savdo-sotiq bilan shug'ullangan. Savdo, birinchi navbatda, chorva mollari, jun, teri va metall buyumlarga qaratilgan bo'lib, muayyan savdo atamalarining paydo bo'lishiga olib kelgan.

Qadimgi turkiy savdo soʻzlari:

Boy – davlatmand

U savdo orqali boy boʻldi (boyib ketdi).

Xoʻjayinning dadasi katta boy edi, mol-mulkni behad yiqqan edi. (Oybek, Tanlangan asarlar)

Mol – tovarlar, chorva mollari (Qoramol turkiy jamoalarda pul birligining dastlabki shakli boʻlgan.)

Savdogar molini bozorga olib chiqdi.

Baʼzi doʻkonlarda, yerdan shipga qadar qalangan mollar orasida oʻn ikki-oʻn uch yashar jajji bolalar oʻtiradi, savdo qiladi, choʻt qoqadi. (Oybek, Tanlangan asarlar)

Ulush – boʻlak, qism (foyda yoki tovarni boʻlish bilan bogʻliq tushuncha)

Har bir savdogar ulush oldi.

Chekishga oʻrganganiga baʼzan afsuslangani uchun ichishdan tortinar, aksar vaqt oʻz ulushini Polvonga berardi. (Oybek, Quyosh qoraymas)

Bu davrda savdo ayirboshlash yoʻli bilan olib borilgan, turkiy qabilalar qoʻshni fors, xitoy va hind savdogarlari bilan tovar ayirboshlashgan.

Oʻrta Osiyoda islom dinining tarqalishi (VIII asrdan boshlab) arab va fors tillaridagi savdo terminologiyasini oʻzbek tiliga olib kirdi. Buxoro, Samarqand va Xiva kabi shaharlar Ipak yoʻlidagi asosiy savdo markazlariga aylanib, til almashinuvini osonlashtirdi.

Fors va arab tillaridan oʻzlashtirilgan asosiy savdo soʻzlari:

Bozor – savdo-sotiq qilinadigan joy (forscha “bazar” soʻzidan)

Shaharning eng katta bozori Samarqandda joylashgan.

Hisob – hisoblash, yakun chiqarish (forscha “hesab” soʻzidan)

Savdogarlar hisob-kitoblarni bilishi kerak edi.

Yasovulboshi hisobidan yanglishmay, oʻlim kaltagini sanaydi. (S.Siyoyev, Yorugʻlik)

Karvon – tuya va boshqa yuk tashuvchi hayvonlar qatori va ularni boshqaruvchi shaxslardan iborat toʻda (forscha “karvan” soʻzidan)

Karvonlar ipak, choy va ziravorlar olib kelardi.

Yillar davomida afgʻon yerida bitgan lojuvard jahonga dong taratgan, karvonlar uni mashaqqatli yoʻl yurib, uzoq Misr, Xitoy oʻlkalariga eltardi. (S.Karomatov, Oltin qum)

Savdo – oldi-sotdi muomalasi (arabcha “sawda” soʻzidan)

Savdo karvonlari Xitoy va Hindistonga borardi.

Birorta odam savdo sohasida ishlasa, darrov odamlarning miyalariga egri fikr keladi. (F.Musajonov, Himmat)

Tijorat – savdogarlik, savdo ishlari (arabcha “tijara” soʻzidan)

Tijorat qilish uchun Buxoro karvon yoʻllaridan foydalanishardi.

Bir soʻz bilan aytganda, ular bu yerda ham ibodat, ham tijorat ishlarini bitirib olardilar. (M.Osim, Tilsiz guvoh)

Gʻazna – xazina (arabcha “xazana” soʻzidan)

– Lochinimga balli, qayta tanob urdirib, gʻaznamni toʻldirdi, ofarin, ofarin! – dedi xon Shernazarboyga. (J.Sharipov, Xorazm)

Oʻrta Osiyo bu davrda dunyoning eng gullab-yashnagan savdo markazlaridan biri boʻlgan. Fors tili Temuriylar saltanatining maʼmuriy tili sifatida oʻzbek tilining savdo lugʻatini yanada boyitgan.

Rossianing O'rta Osiyoni bosib olishi (1860–1870-yillar) va keyinchalik sovet hokimiyati (1920–1991-yillar) o'zbek savdo-iqtisodiy terminologiyasini tubdan o'zgartirdi. Rus tilidan quyidagi so'zlar kirib keldi:

Aksiya – qimmatbaho qog'oz (ruscha “акция” so'zidan)

Ish samaradorligi oshgani sari jamoa a'zolariga tegishli aksiyalarga to'lanadigan dividendlar miqdori ham ko'payib boradi.

Bank – tijorat tashkiloti (ruscha “банк” so'zidan)

Omonat banki ta'sis etilishi bilan barcha murakkablik va noqulayliklar barham topadi.

Byudjet – mablag', muayyan vaqt uchun ishlab chiqilgan, me'yorlashtirilgan va qonuniy tarzda tasdiqlangan daromadlar va xarajatlar yig'indisi (ruscha “бюджет” so'zidan)

O'qish davrida mening oylik byudjetim uch ming so'mdan oshmas edi.

Firma – kompaniya (ruscha “фирма” so'zidan)

Chet ellardagi ilg'or firmalar bilan aloqa bog'lamagan bironta ham korxona bo'lmasligi lozim.

Kooperativ – sheriklik, hamkorlik (jamoaviy biznes uchun sovet atamasi)

Davlat va kooperativ tashkilotlari ishga tushirildi.

Guzarning ikki tarafini choyxona, kichik bostirmaga joylashgan kooperativ va uzun cho'zilib ketgan ichin-tashin dang'illama imorat o'rab olgan. (H.Shams, Dushman)

Sovet ittifoqi davrida o'zbek tilida *rejali iqtisodiyot, tariflar, soliqlar* kabi ko'plab ruscha atamalar keng tarqaldi. Bu davrda o'zbek savdo terminologiyasi byurokratik va markazlashgan bo'lib, sovet iqtisodiy siyosatini o'zida aks ettiradi.

O'zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishgach, mamlakat bozor iqtisodiyotiga o'tdi, bu esa ingliz tilidagi savdo va biznes atamalarining kirib kelishiga olib keldi.

Investitsiya – sarmoya (inglizcha “investment” so'zidan ruscha “инвестиция” orqali)

Xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o'sishga yordam beradi.

Biznes – tijorat, ishbilarmonlik (inglizcha “business” so'zidan)

U xalqaro biznes bilan shug'ullanadi.

Biznes xo'jalik yuritishi ko'lamiga qarab yirik, o'rta va kichik turlarga bo'linadi. (O'zME)

Kompaniya – yuridik va jismoniy shaxslar, ishbilarmonlar birlashmasi (inglizcha “company” so'zidan)

Marketing – iqtisodiyotning mahsulot ishlab chiqarish va uni sotish muammolari bilan shug'ullanuvchi sohasi (inglizcha “marketing” so'zidan)

Mahsulotning bozorda yaxshi sotilishi uchun marketing muhim.

Monopoliya – iqtisodiyotning biror sohasida tanho hukmronlik (fransuzcha “monopole” so'zidan ruscha “монополия” orqali)

Monopoliya bozor munosabatlarini cheklaydi, shu sababli hatto bozor iqtisodiyoti hukmron davlatlar monopoliyaga qarshi chora-tadbirlarni ko'radilar.

O'zbek tili, ayniqsa, moliya, texnologiya va tadbirkorlik sohalarida inglizcha so'zlarni o'zlashtirishda davom etmoqda.

O'zbek tilidagi savdo terminologiyasining evolyutsiyasi O'zbekistondagi tarixiy-iqtisodiy o'zgarishlar, madaniy almashinuvlar va xorijiy ta'sirlarni aks ettiradi. Asrlar davomida o'zbek savdo lug'ati qadimgi turkiy, fors, arab, rus va ingliz tillaridan so'zlarni o'zlashtirib, har biri tilni o'ziga xos tarzda shakllantirgan. Ilk o'zbek savdo lug'ati ko'chmanchi savdo xo'jaligini aks ettiruvchi turkiy so'zlardan iborat bo'lgan. Ipak yo'li davrida savdo lug'atida fors va arab so'zlari ustunlik qilgan va bu O'zbekistonning mintaqaviy savdo markazi sifatidagi rolini aks ettiradi.

Rus va sovet davridagi so'zlar davlat tomonidan nazorat qilinadigan iqtisodiy atamalarni kiritdi, erkin savdo ifodalarini chekladi. Hozirgi vaqtda ingliz tilidagi zamonaviy atamalar o'zbek biznes tilini, xususan, moliya, raqamli savdo va tadbirkorlik sohalarida shakllantirmoqda.

O'zbekiston jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashishda davom etar ekan, o'zbek savdo terminologiyasi turkiy-forsiy til merosini saqlab qolgan holda ko'proq ingliz tiliga asoslangan moliyaviy va texnologik atamalarni o'zlashtirib, modernizatsiya va globallashtiruvni aks ettiradi.

Savdo asrlar davomida insoniyat sivilizatsiyasining asosiy harakatlantiruvchisi bo'lib, iqtisodiyotlar, madaniyatlar va tillarni shakllantirdi. Dunyodagi eng keng tarqalgan va iqtisodiy ta'sirchan tillardan biri sifatida ingliz savdo terminologiyasi Angliyaning o'rta asrlardagi agrar jamiyatidan global moliyaviy kuchga qadar bo'lgan tarixiy o'zgarishlarini aks ettiruvchi muhim evolyutsiyani boshdan kechirdi. Ingliz tilidagi savdo lug'ati iqtisodiy innovatsiyalar va ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlarning murakkab jarayoni orqali rivojlanib, german, fransuz, lotin, italyan va golland tillaridan ma'lum elementlarni o'z ichiga olgan.

Savdoga oid ingliz atamalarining etimologiyasi Vikinglar davri, Norman istilosi, Uyg'onish davri savdosi, sanoat inqilobi va zamonaviy globallashtiruv kabi tarixiy voqealar bilan chuqur bog'langan. Dastlabki savdo terminologiyasi qadimgi ingliz tilining german leksikonidan kelib chiqqan bo'lib, u asosan barter iqtisodiyoti va mahalliy bozorlarni aks ettirgan. Biroq Angliya xalqaro savdo tarmoqlariga integratsiyalashgani sababli, u fransuz (1066-yildan keyin), italyan va golland (Uyg'onish davrida) moliyaviy va tijorat lug'atlarini, keyinroq esa bank va fond bozori tizimlaridan lotin tiliga asoslangan moliyaviy atamalarni o'zlashtirdi.

Ushbu maqolaning ikkinchi qismi ingliz savdo terminologiyasining tarixiy rivojlanishi, uning lingvistik kelib chiqishi, semantik o'zgarishlari va hozirgi shaklga keltirgan tashqi ta'sirlarni o'rganadi. Savdo bilan bog'liq leksik birliklarning evolyutsiyasini tahlil qilish orqali biz iqtisodiy tuzilmalar tilga qanday ta'sir qilishini va lingvistik moslashuv global iqtisodiy o'zgarishlarni qanday aks ettirishini chuqurroq tushunamiz.

Ingliz savdo terminologiyasining evolyutsiyasini har biri yirik iqtisodiy, texnologik va siyosiy o'zgarishlar bilan ajralib turadigan turli tarixiy davrlar orqali tahlil qilish mumkin. Ingliz tili asrlar davomida nemis, fransuz, golland, italyan va lotin manbalari ta'sirida boy va xilma-xil savdo lug'atini shakllantirib kelgan. Angliyaning o'rta asrlardagi agrar jamiyatidan global savdo imperiyasi va zamonaviy moliyaviy kuchga aylanishini savdo terminologiyasining evolyutsiyasi o'zida aks ettiradi.

Ingliz savdo terminologiyasining asosiy tarixiy bosqichlari:

1. **Qadimgi ingliz tili (Old English)** (V – XI asrlar) – Anglo-Sakson ta'siri
2. **O'rta ingliz tili (Middle English)** (XI – XV asrlar) – Norman va fransuz ta'siri
3. **Ilk zamonaviy ingliz tili (Early Modern English)** (XV – XVIII asrlar) – Uyg'onish davri va Gollandiya-Italiya bankining ta'siri
4. **Sanoat inqilobi va Britaniya mustamlakachilik ekspansiyasi** (XVIII – XIX asrlar)
5. **Zamonaviy globallashtiruv va raqamlashtirilgan savdo** (XX – XXI asrlar)

Anglo-saksonlar davrida savdo asosan ayirboshlash va mahalliy bozorlarga asoslangan bo'lib, xalqaro savdo cheklangan edi. Eng qadimgi ingliz savdo atamalari german tilidan kelib chiqqan bo'lib, anglo-sakson iqtisodiyotining qishloq xo'jaligi, chorvachilik va kichik hunarmandchilikka qaratilganligini aks ettiradi. Ushbu so'zlarning aksariyati zamonaviy ingliz tilida saqlanib qolgan, lekin ko'pincha ularning ma'nolari biroz o'zgargan.

Qadimgi ingliz tilida savdoning asosiy atamalari:

Weorþ (worth) – qiymat, narx (hozirgi kundagi “worth” va “worthy” soʻzlarida saqlanib qolgan)

Gold was of great weorþ/worth to the traders. (Oltin savdogarlar uchun juda qadrli/qimmatli edi.)

Ceap (cheap, chapman) – savdo, savdolashish (“cheap” (arzon) va “chapman” (merchant – savdogar) soʻzlarida saqlanib qolgan)

The ceapman/chapman sold wool at the market. (Savdogar bozorda jun sotardi.)

Scip (ship) – dengiz orqali savdo uchun ishlatilgan (“ship” soʻzida saqlanib qolgan)

The scip/ship brought spices from the East. (Kema Sharqdan ziravorlar olib keldi.)

Mark (mark, currency unit) – marka, qiymat oʻlchovi, pul birligi (“Deutsche Mark” soʻzida saqlanib qolgan)

Viking bosqinlari (VIII – XI asrlar) ham ingliz savdo terminologiyasiga oʻz hissasini qoʻshdi va quyidagi atamalarini kiritdi:

Law – savdo qonun-qoidalari

Loan – qarz olish va qarz berish

Bu vaqt davomida tangalar barter oʻrnini bosa boshladi va “penny” (qadimgi ingliz tilidagi “pening” soʻzidan) kabi pul atamalarini kiritdi.

1066-yildagi Norman istilosi Angliyaga fransuz tilida soʻzlashuvchi elita qatlamni olib keldi, bu esa oʻz navbatida savdo va moliyaviy terminologiyaning oʻsishiga sabab boʻldi. Angliya Yevropa savdosiga koʻproq integratsiyalashgani sari savdo, moliya va soliqqa oid fransuz, lotin va baʼzi italyanacha soʻzlar tilga kirib keldi.

Fransuz tilidan oʻzlashgan savdo soʻzlari:

Merchant (qadimgi fransuzcha “marchant” soʻzidan) – savdogar

Merchants from Italy brought silk and spices. (Italiyalik savdogarlar ipak va ziravorlar olib kelishdi.)

Revenue (qadimgi fransuzcha “revenu” soʻzidan) – daromad, davlat daromadi

Tariff (qadimgi italyanacha “tariffa” soʻzidan arabcha “taʼrif” soʻzi orqali) – import va eksportga soliq

Cost (qadimgi fransuzcha “coste” soʻzidan) – tovarlar narxi

Debt (qadimgi fransuzcha “dette” soʻzidan) – qarzga olingan pul, moliyaviy majburiyat

Credit (lotincha “creditum” soʻzidan fransuzcha “credit” soʻzi orqali) – pulni qaytarishga boʻlgan ishonch

Oʻrta asrlarning oxiriga kelib London va Bristol kabi ingliz shaharlari yirik savdo markazlariga aylandi, bu esa buxgalteriya hisobi va soliqqa tortish tizimlariga talabni keltirib chiqardi. Uyushgan savdo tashkilotlarining joriy etilishi savdo amaliyotini yanada rasmiylashtirdi.

Uygʻonish davri savdoni oʻzgartirib, jahon savdosi, bank tizimlari va fond bozorlarini joriy qildi. Angliya Italiya va Gollandiya moliyaviy terminologiyasini qabul qildi, bu uning xalqaro savdo va bank faoliyatidagi faolligini aks ettiradi.

Italiya va golland tillaridan oʻzlashgan asosiy savdo soʻzlari:

Bank (italyanacha “banco” soʻzidan)

The first banks were established in Florence. (Ilk banklar Florensiyada tashkil etilgan.)

Stock (gollandcha “stok” soʻzidan) – taʼminot, egalik ulushi

Bond (qadimgi fransuzcha “bon” soʻzidan) – qonuniy kelishuv

Freight (gollandcha “vracht” soʻzidan) – dengiz orqali tashiladigan yuk, kargo

Insurance (qadimgi fransuzcha “*ensurer*” soʻzidan) – moliyaviy himoya, sugʻurta

Gollandiyaning Sharqiy Hindiston kompaniyasi va Britaniya Sharqiy Hindiston kompaniyasi korporativ moliya sohasida yetakchilardan boʻlib, quyidagi atamalarni tilga kiritdi:

Monopoly (yunoncha “*monos*” – bir va “*polein*” – sotish soʻzlaridan) – yakka, hukmron savdo huquqlari

Dividend (lotincha “*dividendum*” soʻzidan) – foyda ulushi

Bu davrda London moliyaviy markazga aylandi va Angliya oʻzining global savdo yoʻllarini kengaytira boshladi. Qimmatli qogʻozlar bozorlari tashkil etilib, “*capital*”, “*investment*” va “*speculation*” kabi tushunchalar iqtisodiy leksikonning ajralmas qismiga aylandi.

Sanoat inqilobi va Britaniyaning global hukmronligi ham iqtisodiy, ham savdo lugʻatining kengayishiga olib keldi. Ishlab chiqarish, bank ishi va xalqaro savdoning yuksalishi yangi moliyaviy tushunchalarni kiritdi.

Ushbu davrdagi asosiy savdo atamalari:

Capital (lotincha “*capitalis*” soʻzidan) – mablagʻ, boylik

Corporation (lotincha “*corporare*” soʻzidan)

Export va **Import** (lotincha “*ex*” – tashqariga, “*im*” – ichkariga va “*portare*” – olib borish)

Entrepreneur (fransuzcha “*entreprendre*” soʻzidan) – tadbirkor

Monetary (lotincha “*monetarius*” soʻzidan) – pulga tegishli

Britaniya imperiyasining savdo siyosatida mustamlakachilik savdosining “*plantations*”, “*commodities*”, “*mercantilism*” kabi atamalari ham keng tarqalgan.

XX – XXI asrlarda ingliz tili global savdo tiliga aylandi, moliya va texnologiya yangi iqtisodiy atamalarni shakllantirdi. Amerikada ingliz tilining asosiy biznes tili sifatida yuksalishi global nutqqa moliyaviy bozorlar, raqamli tijorat va globallashuv bilan bogʻliq terminologiyani kiritdi.

E-commerce – elektron tijorat, onlayn savdo

Cryptocurrency – kriptovalyuta, Bitcoin kabi kriptografiyadan foydalanadigan raqamli valyuta

Outsourcing – tashqi provayderlarga ishni topshirish

Startup – yangi biznes, koʻpincha texnologiyaga asoslangan biznes

Fintech – moliyaviy texnologiyalar, bank va toʻlovlardagi innovatsiyalar

Globalization – globallashuv, dunyo miqyosidagi iqtisodiy integratsiya va savdoning kengayishi

Raqamli moliya va xalqaro savdo shartnomalarining kengayishi bilan ingliz tili yangi biznes va savdo bilan bogʻliq atamalarni oʻzlashtirib, rivojlanishda davom etmoqda.

Ingliz savdo terminologiyasi tarixi global tijoratni shakllantirgan lingvistik, iqtisodiy va geosiyosiy oʻzgarishlarni aks ettiradi. Savdo lugʻati oʻzining german va skandinav tillaridan tortib, fransuz va lotin tillari taʼsirigacha, keyinroq golland, italyan tillarining hissasi bilan oʻzgaruvchan iqtisodiy voqelikka moslashish uchun doimiy ravishda kengayib bordi.

Globallashuv va raqamli iqtisodiyot rivojlanishda davom etar ekan, kengayayotgan bozorlar, fintech innovatsiyalari va xalqaro biznes tendensiyalari ingliz savdo terminologiyasini aks ettiruvchi yangi soʻzlarni oʻz ichiga olgan holda yanada boyitadi. Ehtimol, savdo bilan bogʻliq lugʻatning kelajagini sunʼiy intellekt bilan bogʻlagan holda shakllantirish mumkin, bu esa ingliz tili global savdoning dominant tili boʻlib qolishini taʼminlaydi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, o'zbek va ingliz tillaridagi savdo terminologiyasining etimologiyasi til, savdo va madaniy almashinuv o'rtasidagi chuqur bog'liqlikni aks ettiradi. Ikkala til ham tarixiy savdo tarmoqlari, iqtisodiy transformatsiyalar va globallashtirish natijasida shakllangan ichki lingvistik evolyutsiya va tashqi ta'sirlar orqali o'zlarining savdo leksikalarini rivojlantirdilar. O'zbek savdo terminologiyasi iqtisodiy siljishlar va modernizatsiyaga moslashgan holda fors, arab, rus va ingliz tillaridan o'zlashtirilgan tushunchalar hisobiga boyidi. Xuddi shu tarzda, ingliz savdo lug'ati lotin, fransuz, golland va boshqa tillar bilan o'zaro aloqalar natijasida rivojlanib, xalqaro savdodagi tarixiy rolini shakllantirdi. Har ikki til o'zining tilshunoslik ildizlariga qaramay, o'zgaruvchan savdo amaliyotiga javoban xorijiy elementlarning moslashuvi, yangilanishi va integratsiyalashuvining dinamik jarayonini namoyish etadi. Ushbu davom etayotgan evolyutsiya savdo va til o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'kidlab, savdo terminologiyasining iqtisodiy va texnologik taraqqiyot bilan birga rivojlanishda davom etishini ta'minlaydi.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Asilova G. A., Shirinova E. T., Iskandarova G. T. (2023). Economic Terminology of the Uzbek Language: Sources and Methods of Development. E3S Web of Conferences, 413, 03009. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202341303009>
2. Cambridge Dictionary. Business English Dictionary. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
3. Harper D. Online Etymology Dictionary. Retrieved from <https://www.etymonline.com/>
4. Kamilova D. K. (2021). Lexicographic Analysis of the Terms "Business and Entrepreneurship" in English and Uzbek. International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences, 1(5), 57–59. Retrieved from <https://openaccessjournals.eu/index.php/ijdias/article/view/327>
5. Merriam-Webster Dictionary. Etymology of Trade Terms. Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/>
6. Mirsamadova S. E. (2020). The Role of Etymology in the Development of Languages, the Future of the Field and Its Importance Today. Etymology of Words in Uzbek Language. International Journal of Academic Pedagogical Research, 4(10), 3–4. Retrieved from <https://ijeais.org/wp-content/uploads/2020/10/abs/IJAPR201002.html>
7. Muminov A. K. O'zbek Tilining Tarixiy Leksikologiyasi. Toshkent: Fan, 2010.
8. Oxford English Dictionary Online. Entries on Trade Terminology. Retrieved from <https://www.oed.com/>
9. Pazilova B. (2021). Comparative Study of Business Terminologies in English and Uzbek Languages. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 2(05), 413–416. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/WJEZB>
10. Zuparova L. K. (2024). Lingvoculturological Problems of Translating Trading Terms from English into Uzbek. O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti Konferensiyalari, 1(1), 39–42. Retrieved from <https://conference.uzswlu.uz/conf/article/view/169>
11. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Toshkent, 2006.
12. O'zbek tilining etimologik lug'ati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2000.